

จตุสารข่าววินัยอิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาที่ดิน
(LDD disciplinary E-newsletter)
ฉบับที่ ๓/๒๕๖๙ (มีนาคม ๒๕๖๙)

หลักกฎหมายควรรู้

“ขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา : อาจเป็นความผิดทางวินัย”

วินัยที่วินัย จะขอพูดถึง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๒ (๔) ที่กำหนดให้ข้าราชการต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบของทางราชการ โดยไม่ขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการจะต้องเสนอความเห็นเป็นหนังสือทันที เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้น และเมื่อได้เสนอความเห็นแล้ว ถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิม ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม

ผู้บังคับบัญชา หมายถึง ผู้บังคับบัญชาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินหรือกฎหมายจัดตั้งหน่วยงาน คือ ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นผู้บังคับบัญชารวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบอำนาจตามกฎหมายให้เป็นผู้บังคับบัญชาตามที่กฎหมายบัญญัติให้มอบอำนาจได้

ผู้ใต้บังคับบัญชา หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติงานตามสายงานหรือมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องนั้น ๆ หรือผู้ที่ได้มอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในงานรับผิดชอบอื่น ๆ ซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจปกครอง ควบคุม กำกับดูแล สั่งการของผู้บังคับบัญชา

คำสั่ง หมายถึง ข้อความที่บอกให้ทำหรือให้ปฏิบัติ ไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือเสมอไป อาจเป็นการสั่งด้วยวาจา หรือด้วยวิธีอื่นก็ได้ โดยต้องสั่งในหน้าที่ราชการ เป็นเรื่องงานในหน้าที่ แม้ไม่ใช่หน้าที่ตามตำแหน่งก็ต้องทำตามแต่ต้องไม่ใช่เรื่องส่วนตัวของผู้บังคับบัญชา เช่น สั่งให้ไปซักผ้าหรือไปรับส่งลูกที่โรงเรียน แบบนี้ถือว่า ไม่ใช่หน้าที่ราชการ

การขัดคำสั่ง มีพฤติการณ์ลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้

๑. การปฏิเสธโดยตรง แสดงเจตนาขัดแย้งว่าไม่ทำ
๒. การเพิกเฉย ไม่ลงมือทำตามระยะเวลาที่กำหนด หรือถ่วงเวลาจนเกิดความเสียหาย
๓. การปฏิบัติไม่ครบถ้วน ทำเพียงบางส่วน หรือทำในลักษณะที่จงใจให้งานไม่สำเร็จตามเป้าหมายของคำสั่ง

จูลสารข่าววินัยอิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาที่ดิน
(LDD disciplinary E-newsletter)
ฉบับที่ ๓/๒๕๖๙ (มีนาคม ๒๕๖๙)

-๒-

หากมีการสอบสวนทางวินัยแล้วพบว่า ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ราชการแล้วผู้ใต้บังคับบัญชามีพฤติการณ์อันมีเจตนาขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา ถือว่าผู้ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๒ (๔) นี้แล้ว

ขอยกเว้น เมื่อไหร่ที่ ขัดคำสั่ง แล้วไม่มีความผิด !!

หากผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้น อาจทำให้ราชการเสียหายหรือหากกระทำต่อไป อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อส่วนราชการ มีสิทธิเสนอความเห็นหรือทักท้วงเป็นหนังสือทันที เพื่อขอให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้นได้ ถ้าหากผู้บังคับบัญชายังยืนยันที่ให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิมต่อไป ผู้ใต้บังคับบัญชาก็ต้องปฏิบัติตาม ภายหลังหากมีการตรวจพบว่าการปฏิบัติหน้าที่เช่นนั้นก่อให้เกิดความเสียหายต่อทางราชการ ผู้ใต้บังคับบัญชาไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น และไม่ต้องรับผิดชอบทางวินัยฐานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

-๓-

อุทาหรณ์ควรฟัง

“เพิกเฉยต่อคำสั่งผู้บังคับบัญชา ย่อมถูกลงโทษทางวินัย”

วันนี้พิวินัยขอนำเสนอ เรื่อง การขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา เป็นอุทาหรณ์สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชารับผิดชอบ ซึ่งจะต้องปฏิบัติงานด้วยความอุตสาหะและเอาใจใส่ เพื่อให้การปฏิบัติราชการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มิฉะนั้นอาจถูกลงโทษทางวินัยได้ โดยพิวินัยจะขอยกตัวอย่าง ดังนี้

อุทาหรณ์เรื่องมีอยู่ว่า : นายออฟฟิศ เป็นข้าราชการ ตำแหน่งนิติกรชำนาญการ ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการยกย่องระเบียบของหน่วยงานให้เป็นปัจจุบัน และจัดการงานคดี รวมถึงให้รายงานความคืบหน้าทุกเดือน แต่นายออฟฟิศไม่ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายให้แล้วเสร็จ และไม่รายงานความคืบหน้า ซึ่งเป็นการสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและตามระเบียบของทางราชการ ผู้บังคับบัญชา จึงให้นายออฟฟิศส่งมอบงานที่ค้างค้างคั้น อีกทั้งเมื่อนายออฟฟิศจะมาลงลายมือชื่อเข้าปฏิบัติงานทุกวัน แต่กลับไม่ปฏิบัติงานตามหน้าที่ โดยใช้เวลาส่วนใหญ่พูดคุยกับเจ้าหน้าที่อื่นหรือทำกิจกรรมส่วนตัวภายในบริเวณหน่วยงาน ผู้บังคับบัญชาจึงสั่งลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงไล่ออกจากราชการ เนื่องจาก (๑) ขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมาย และ (๒) ไม่ถือและปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการ และละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ต่อมานายออฟฟิศจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ขอให้มีการพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งลงโทษไล่นายออฟฟิศออกจากราชการ

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า : นายออฟฟิศได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้รับผิดชอบงานสำคัญของหน่วยงาน แต่กลับ ละเลยและไม่เอาใจใส่ในหน้าที่ อีกทั้งแม้จะมาลงชื่อปฏิบัติงาน ก็ไม่ปฏิบัติงานจริงจนทำให้งานที่ได้รับมอบหมายไม่อาจสำเร็จตามวัตถุประสงค์ การกระทำดังกล่าวจึงถือเป็นการ ขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาที่สั่งโดยชอบด้วยกฎหมาย และเป็นการ ทอดทิ้งหน้าที่ราชการ โดยไม่มีเหตุอันสมควร อย่างไรก็ตาม การที่นายออฟฟิศไม่ดำเนินการยกย่องระเบียบของหน่วยงานให้แล้วเสร็จ นั้นมีผลเพียงทำให้หน่วยงานต้องใช้ระเบียบฉบับเดิมที่ไม่เป็นปัจจุบันเท่านั้น ยังไม่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง แก่หน่วยงาน ส่วนงานติดตามคดีได้มีการเรียกงานคืบแล้ว จึงยังไม่ปรากฏความเสียหายร้ายแรงจากงานในหน้าที่ดังกล่าวเช่นกัน

จูลสารข่าววินัยอิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาที่ดิน
(LDD disciplinary E-newsletter)
ฉบับที่ ๓/๒๕๖๙ (มีนาคม ๒๕๖๙)

-๔-

สำหรับการลงชื่อมาปฏิบัติงาน แต่ไม่อยู่ที่โต๊ะทำงานเพื่อปฏิบัติงานตามหน้าที่ แม้จะยังอยู่ภายใน บริเวณหน่วยงานหรือสามารถมองเห็นได้ ก็ถือว่าเป็นการ ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุ อันสมควร อย่างไรก็ตาม การกระทำดังกล่าวเป็นเพียง ความผิดวินัยไม่ร้ายแรง เนื่องจาก ไม่ได้ก่อให้เกิด ความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ราชการ และ ไม่เข้าข่ายละทิ้งหน้าที่ติดต่อกันเกิน ๑๕ วันทำการ ดังนั้น พฤติการณ์นี้จึงเป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ผู้บังคับบัญชามีอำนาจลงโทษทางวินัยสถานเบาได้ ตามความเหมาะสม ดังนั้น การที่ผู้บังคับบัญชามีคำสั่ง ไล่ออกจากราชการ จึง ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

จตุสารข่าววินัยอิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาที่ดิน
(LDD disciplinary E-newsletter)
ฉบับที่ ๓/๒๕๖๙ (มีนาคม ๒๕๖๙)

-๕-

ถามมา ? – วินัยขอตอบ !

“หัวหน้าสั่งมา... ต้องทำไหม?”

น้องดินดี: พี่วินัยคะ! มีเรื่องปรึกษาค่ะ กรณีถ้าหัวหน้าสั่งงาน แต่ดูแล้วว่าถ้าทำไปแบบนี้ทางราชการน่าจะเสียหาย ควรจะอย่างไรดี และกลัวจะมีปัญหาเกี่ยวกับหัวหน้า เช่นนี้แล้วจะปฏิเสธด้วยวาจาไม่ทำเลยได้ไหมคะ?

พี่วินัย: ใจเย็นๆ นะครับน้องดินดี "น้องจะปฏิเสธทันทีไม่ได้ครับ!" ซึ่งอาจเป็นการขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชาและมีความผิดทางวินัยได้ครับ ซึ่งตามหลักแล้วข้าราชการมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาที่สั่งในหน้าที่ราชการ แต่หากน้องดินดีเห็นว่าคำสั่งนั้นจะก่อให้เกิดความเสียหาย หรือไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ ให้ใช้สิทธิตาม มาตรา ๘๒ (๔) แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ครับโดยจะต้องเสนอความเห็นเป็นหนังสือทันทีเพื่อให้หัวหน้าทบทวนคำสั่งนั้น และเมื่อได้เสนอความเห็นแล้ว ถ้าหัวหน้ายืนยันให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิม น้องดินดีก็ต้องปฏิบัติตามครับ

น้องดินดี: แล้วควรทักท้วงเป็นหนังสืออย่างไรดีคะถึงจะเหมาะสม?

พี่วินัย: ควรใช้หลักการ "สุภาพ - ข้อเท็จจริง - ทางออก" ดังนี้ครับ

- **สุภาพ:** ใช้ถ้อยคำทางราชการที่เป็นกลาง เช่น "ขอเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณา..."
- **ข้อเท็จจริง:** ระบุให้ชัดเจนว่าหากทำไปแล้วจะเกิดความเสียหายต่อรัฐอย่างไร
- **ทางออก:** เสนอทางเลือกที่ถูกต้องหรือแนวทางแก้ไขควบคู่ไปด้วย เพื่อแสดงเจตนาบริสุทธิ์ว่า เราประสงค์ให้งานสำเร็จอย่างถูกต้อง

หากน้องดินดีทำบันทึกทักท้วงแล้ว และหัวหน้ายืนยันคำสั่งเดิม คราวนี้น้องดินดีต้องทำครับ แต่มีข้อควรระวังที่สำคัญที่สุดคือ หากคำสั่งนั้น ไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างชัดเจน หรือเป็นความผิดทางอาญา เช่น สั่งให้ปลอมลายมือชื่อ, สั่งให้แก้ตัวเลขงบประมาณเพื่อทุจริต หรือสั่งให้ทำเอกสารเท็จ กรณีนี้แม้หัวหน้าจะยืนยันเป็นหนังสือ น้องดินดีก็ปฏิเสธได้และต้องปฏิเสธครับ! เพราะกฎหมายไม่คุ้มครองการกระทำ ความผิดอาญา และถือเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตั้งแต่ต้น เห็นไหมครับน้องดินดี การยึดมั่นในระเบียบแบบแผนของทางราชการนั้น มิใช่การสร้าง ความขัดแย้งกับผู้บังคับบัญชา หากแต่เป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบในการ 'รักษามาตรฐานการเป็นข้าราชการที่ดี' การปฏิบัติตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด

จตุรสารข่าววินัยอิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาที่ดิน
(LDD disciplinary E-newsletter)
ฉบับที่ ๓/๒๕๖๙ (มีนาคม ๒๕๖๙)

-๖-

เช่นนี้ ถือเป็นเกราะคุ้มกันภัยให้แก่เราในระยะยาว อีกทั้งยังเป็นการช่วยป้องกันมิให้ทางราชการ
ต้องได้รับความเสียหาย ซึ่งถือเป็นหน้าที่สูงสุดของพวกเราด้วย

น้อมตินติ: ขอคุณค่ะพี่วินัย สบายใจขึ้นเยอะเลยคะ ต่อไปจะได้ทำงานตั้งอยู่บนความถูกต้อง
และมีหลักประกันให้ตัวเองด้วย!

จตุสารข่าววินัยอิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาที่ดิน
(LDD disciplinary E-newsletter)
ฉบับที่ ๓/๒๕๖๙ (มีนาคม ๒๕๖๙)

-๗-

อ้างอิง/ที่มา

๑. หลักกฎหมายควรรู้

- พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑
- คู่มือวิทยากรในการพัฒนาข้าราชการ เรื่อง วินัยข้าราชการพลเรือน จัดทำโดย สำนักงาน ก.พ. (๒๕๕๙)

๒. อุทาหรณ์ควรฟัง

- เทียบเคียงคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๗๘๙/๒๕๕๘

๓. ถาม - ตอบ

- พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑